

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Gfv.VI.30.018/2022/6.

A tanács tagjai: Dr. Farkas Attila a tanács elnöke

Dr. Csőke Andrea előadó bíró

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin bíró

A felperes: felperes1

A felperes jogi képviselője: Dr. Komáromi József ügyvéd cím1

Az alperes: alperes1

Az alperes jogi képviselője: Fóris, Schneider, Szép, Zacommer Ügyvédi Iroda cím2

Az eljárás tárgya: váltó

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: a felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Pécsi Ítéltábla, Pf.VI.20.588/2013/8.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Kaposvári Törvényszék, 5.P.20.930/2013/3.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 317.500 (háromszáztizenhétezer-ötszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget, valamint az államnak felhívásra fizessen meg 1.000.000 (egymillió) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes váltó alapján kérte fizetési meghagyás kibocsátását az alperes ellen 10.000.000 Ft összegre vonatkozóan. Az alperes ellentmondása folytán perré alakult ügyben a per tárgyalását a bíróság felfüggesztette az alperes által kezdeményezett büntetőeljárásra tekintettel. Az alperes tett feljelentést a felperes ellen, mert állítása szerint a váltó hamisított. A büntetőeljárást követően a Fonyódi Városi Bíróság 9.B.140/2010/27. számú jogerős ítéletében a felperest a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (rBtk.) 318. § (1) bekezdésébe ütköző és (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő csalás büntettének kísérletében mondta ki bűnösnek. Az ítéletben megállapított tényállás szerint az alperes aláírt a felperesnek egy ismeretlen tartalmú magánokiratot, melyre a felperes írta rá utólag a "Váltó" megnevezést és a váltó törzsszövegét: 10.000.000 Ft megfizetésére szóló kötelezettségvállalást. Az elsőfokú büntető ítéletben a bíróság megállapította, hogy a váltóokirat nyilvánvaló hamisítással készült. A másodfokú bíróság ezzel egyetértve kiemelte, hogy „N. I. V. J. A.-nak nem tartozott, a 10.000.000 forintról szóló váltónak a bírósághoz való benyújtásával így jogtalan haszonra törekedett. A tévedésbe ejtő magatartása pedig az ismeretlen tartalmú magánokirat N. I.-vel való aláíratásában tetten érhető, mert azt utólag V. J. A.- manipulálta, így N. I. sértett annak tényleges tartalmát nem ismerte.”

A felperes keresete, az alperes ellenkérelme

[2] A felperes keresetében 10.000.000 Ft váltótartozás és járulékai megfizetésére kérte az alperest kötelezni.

[3] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az első- és a másodfokú bíróság határozata

[4] Az elsőfokú bíróság a felfüggesztés után folytatódó eljárásban a felperes váltótartozás megfizetésére irányuló keresetét elutasította. Kifejtette a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (rPp.) 4. § (2) bekezdése alapján, hogy a büntető ügyben eljáró bíróság jogerős ítélete a bűncselekmény elkövetése és az annak alapjául szolgáló tények körében köti a polgári perben eljáró bíróságot. A bűnösség körében tényként került megállapításra, hogy a felperes szándéka a meghamisított váltó perben történő felhasználásával 10.000.000 forint összegű kár okozására irányult. A bűnösséget megalapozó tények polgári perben vitássá nem tehetők, további bizonyítás lefolytatásának sincs helye, ezért a felperes bizonyítási indítványait el kellett utasítani.

[5] A felperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Az ítélet indokolásában megállapította, részben helytállóan hivatkozott arra a felperes, hogy a büntető ítéletben megállapított tényállás a polgári bíróságot nem köti, így a per során felmerült bizonyítékok figyelembevételével a büntetőbíróság határozatában foglaltaktól eltérő tényállás is megállapítható. Ezzel szemben helytállóan ismerte fel az elsőfokú bíróság, hogy a bizonyítékok bíróság általi mérlegelése, egyúttal a szabad bizonyítás elvének érvényesülése elé a perbeli esetre is kiható korlátot állít az rPp. 4. § (2) bekezdése, melyre figyelemmel a polgári perben eljáró bíróság nem állapíthat meg a bűnösség megállapításának alapjául szolgáló tényekkel ellentétes tényeket.

[6] Álláspontja szerint az rPp. 4. § (2) bekezdésében foglalt tilalom nem alaki megkötés, hanem az tartalmi követelményként értelmezendő: az eljáró polgári bíróság nem teheti vitássá a büntető eljárás eredményeként a vádlott terhére rótt bűncselekményt és az azt megalapozó tényeket.

[7] A büntető ügyben eljáró bíróság jogerős ítéletében a bűncselekmény elkövetése szempontjából releváns tényként állapította meg a váltó meghamisított voltát (ellenkező esetben a felperes bűnösségére nem lehetett volna következtetni). Az ettől eltérő tényállás megállapításának tilalmából következően a váltó hamis volta további bizonyítást nem igényel – mert azt a büntető ítélet már bizonyította –, másrészt az ellenbizonyítás lehetetlen, a váltó valósága többé már nem bizonyítható. A bizonyítás ezen korlátaiból következően minden, a bűnösséget érintő kérdésre – a perbeli ügyben a váltó hamisítatlanságára – vonatkozó bizonyítási indítványt el kell utasítani, ezért az ilyen kérdésekben a bizonyítási kötelezettséggel kapcsolatos tájékoztatás is szükségtelen.

[8] A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a Genfben 1930. június 7-én megkötött váltójogi egyezmények kihirdetéséről szóló 1965. évi 1. tvr. felhatalmazása alapján a váltójogi szabályok szövegének közzétételéről szóló, a felperes és az elsőfokú bíróság által is felhívott 1/1965. (I.24.) IM rendelet (Vár.) szerinti váltójogi szabályok alapján a váltó a jelenlegi formájában rendelkezik a saját váltónak a Vár 75. §-a szerinti kellékeivel. A Vár 77. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó 69. § szerint azonban, ha a váltó szövegét megváltoztatták, a változtatás előtti aláírók az eredeti szöveg tartalma szerint felelősek. Mivel a váltó megnevezés és a feltétlen kötelezettségvállalás is a kötelezetti aláírást követően került a váltóra, az „eredeti szöveg tartalma szerinti” felelősség olyan üres halmaz, mely váltójogi felelősséget nem keletkeztet.

Felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[9] A felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben elsődlegesen kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését az elsőfokú ítéletre is kiterjedően és az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását. Kérte a lefolytatandó bizonyítási eljárásra vonatkozó olyan iránymutatást adni, hogy az eljáró bíróság iratismertetés keretében mutassa be azt az igazságügyi szakértői véleményt, amelyben a szakértők kétséget kizáróan megállapították, hogy a felperes által a per során felhasznált váltó hamis, vagy hamisított, valamint kérte a büntetőügy iratainak beszerzését.

[10] Ennek hiányában másodlagosan kérte – a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésével – az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és az alperes váltótartozás megfizetésére kötelezését. Tájékoztatta a Kúriát, hogy a jogerős büntető ítélet ellen felülvizsgálati indítványt terjesztett elő.

[11] A Kúria Gfv.VII.30.234/2014/4. számú végzésével a per tárgyalását felfüggesztette a felperes, mint vádlott által a Fonyódi Városi Bíróság 9.B.140/2010/27. számú, a Zalaegerszegi Törvényszék Bf.57/2013/5. számú végzésével helybenhagyott ítélete ellen benyújtott felülvizsgálati kérelem elbírálásáig. A Kúria Bfv.II.1632/2014/3. számú határozatában az elsőfokú bíróság ítéletét és a másodfokú bíróság végzését hatályában fenntartotta. A büntetőeljárásban a bíróság a hamisított váltó érvényesítésére irányuló eljárást minősítette csalás büntette kísérletének, melyben a felperest (terheltet) bűnösnek találta.

[12] A folytatódó felülvizsgálati eljárásban a felperes fenntartotta felülvizsgálati kérelmét. Állította, hogy a váltó mindenben megfelelt a jogszabályi feltételeknek, senki nem bizonyította, hogy az hamis, vagy annak a tartalmát meghamisították. Kifejtette álláspontját a büntetőeljárással kapcsolatban, mely – véleménye szerint – nem felelt meg az Emberi Jogok Európai Egyezményében foglalt eljárási feltételeknek.

[13] Álláspontja szerint jogszabálysértő a váltóperben hozott jogerős ítélet azért, mert az rPp. 4. § (2) bekezdésére hivatkozik – holott a perben nem a jogerősen elbírált bűncselekmény vagyoni jogi következményei felől kell döntenie –, elzárta a felperest az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogának gyakorlásától a büntetőeljárás eredményének figyelembevételével; elzárta a felperest attól a lehetőségtől, hogy bizonyítsa, a váltó nem hamis vagy hamisított, mert ezt a tényt a büntetőeljárásban sem bizonyították.

[14] A jogerős ítélet sérti az rPp. 1-3. §-ában foglaltakat és a 4. § (2) bekezdésében írt alapvető elveket, és a bizonyításra vonatkozó szabályokat (rPp. X. fejezet), továbbá a Vár. szabályait.

[15] A másodfokú bíróság az érdemi bizonyítást mellőzve, a büntetőeljárás iratainak ismerete nélkül hozta meg ítéletét.

[16] Részletesen előadta, hogy szerinte miért alaptalan a büntető ítélet, majd kiemelte, hogy a váltó tartalmát az ellenkező bizonyításáig meg nem hamisítottak kell tekinteni. A kötelezett a teljesítéstől csak akkor szabadul, ha bizonyítja, hogy a váltó hamis, vagy annak tartalmát meghamisították – ez nem történt meg –, vagy bizonyítja, hogy a váltó alapján teljesített.

[17] Tájékoztatta a Kúriát, hogy kérelmet terjesztett elő a Strasbourgi Emberi Jogi Bírósághoz is, mert a felperest a polgári és büntető eljárás során a tisztességes eljáráshoz való jogának gyakorlásától megfosztották.

[18] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

[19] A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján.

[20] A felülvizsgálati kérelem alapján az eljárás alapvető jogkérdése az volt, hogyan kell értelmezni az rPp. 4. § (2) bekezdésében írt rendelkezést, mely szerint, ha jogerősen elbírált bűncselekmény vagyoni jogi következményei felől polgári perben kell határozni, a bíróság a határozatában nem állapíthatja meg, hogy az elítélt nem követte el a terhére rótt bűncselekményt.

[21] A kereset az alperessel szemben azon alapszik, hogy a felperesnek váltón alapuló követelése áll fenn az alperessel szemben. Figyelemmel azonban arra, hogy a büntető eljárásban a jogerős ítélet alapjául az szolgált, hogy a váltót nem az alperes állította ki, hanem azt a felperes hamisította, ezért helytállóan állapította meg a jogerős ítélet, hogy a perben a jogerősen elbírált bűncselekmény vagyoni jogi következményeiről van szó. A büntetőeljárásban a bíróság a hamisított váltó érvényesítésére irányuló eljárást minősítette a csalás büntette kísérletének.

[22] Az alperes a jogerős büntető ítélettel bizonyította, hogy a felperesnek nem áll fenn vele szemben váltón alapuló követelése.

[23] A Kúria fenntartja a BH1992. 121. számú eseti döntésben kifejtett álláspontját a Vár. 10. §-ával kapcsolatban. Eszerint önmagában a váltó hiányzó kellékeinek az utólagos pótlása nem minősül váltóhamisításnak. Ha az irat saját váltó esetén tartalmazza a "Váltó" megnevezést és a kiállító aláírását, akkor a váltó tartalmát utólag is pótolni lehet, mert a Vár 75. §-ában írt érvényességi kellékeknek nem a kiállításakor, hanem a váltó érvényesítésekor kell teljes egészében meglenniük. Hamisítottak minősül a váltó akkor, ha a pótlás a létrejött megállapodástól eltért.

[24] Mindenekelőtt azt kellett vizsgálni, hogy a felek között létrejött-e a váltójogi jogviszony, azaz rendelkezett-e a váltóvá minősítéshez a minimális kellékekkel az az irat, amely az alperes aláírásával a felpereshez került. A büntető ítélet szerint az irat csak az alperes aláírását tartalmazta, és az alperes tudtán kívül került rá utólag a "Váltó" megnevezés és a váltó törzsszövege is.

[25] Mindebből következően a Kúria álláspontja szerint helytállóan utasította el a keresetet a jogerős ítélet, mert az irat akkor, amikor az alperes birtokából kikerült, a váltó minimális kellékeivel sem rendelkezett, tehát nem minősült váltónak, ennek alapján nem keletkezett váltókötelezettsége az alperesnek.

[26] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275.§ (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

[27] A felperes felülvizsgálati kérelme alaptalan volt, ezért az rPp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó rPp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alperes felülvizsgálati eljárással kapcsolatban felmerült költségét, amely a jogi képviselővel felmerült ügyvédi munkadíjból áll. Az ügyvédi munkadíj összegét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdésének a) pontja, (5) bekezdése, és a 4/A. § (1) bekezdése alapján állapította meg. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 59. § (1) bekezdése és 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján a felperes köteles az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére is.

[28] A Kúria tárgyaláson kívül hozta meg határozatát.

Budapest, 2022. február 15.

Dr. Farkas Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Csőke Andrea s.k. előadó bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró